

8-9 november

Debatter m. m.

Onsdagen den 9 november	Sid.
Utbildning av syssesättnings- och arbetsterapeuter	4
Statsbidrag till ersättning åt vikarie för lärare, som till förekommande av smitta avstängts från tjänstgöring	5
Om statsbidrag till hyreskostnader för yrkesskollokaler	6
Avdragsrätt vid beskattningen för studieunderstöd, m. m.	7
Rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor	11

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 9 november	
Statsutskottets utlåtande nr 151, ang. utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter	4
— nr 152, ang. viss ändring av bestämmelserna om statsbidrag till driftkostnader för det allmänna skolväsendet	5
— nr 153, ang. viss ändring av bestämmelserna om statsbidrag till yrkesskolor	6
— nr 154, ang. anordnande av skollokaler i bostadshus	7
— nr 155, om tillsättande av en kommitté för åstadkommande av en balanserad driftbudget utan allmän varuskatt	7
— nr 156, om utbetalning av visst belopp till fru Ella Thörnberg	7
Bevillningsutskottets betänkande nr 74, ang. avdragsrätt vid beskattningen för studieunderstöd samt för amortering av studieskuld, m. m.	7
— nr 76, ang. ändrad lydelse av 26 § förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning, m. m.	10
— nr 77, rörande förslag till förordning om bidrag till vanföra ägare av motorfordon	10

	Sid.
Andra lagutskottets utlåtande nr 52, om viss ändring i lagstiftningen om konkurrensbegränsning	11
— nr 53, om viss ändring i lagen ang. förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning	11
— nr 54, ang. rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor	11
— nr 55, om vissa undantag från bestämmelserna angående yrkesmässig automobiltrafik	17
— nr 56, ang. decentralisering av tillståndsgivningen beträffande yrkesmässig biltrafik	17
— nr 61, om skyndsam behandling av vissa frågor angående yrkesmässig biluthyrning	17

Tisdagen den 8 november

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollet för den 1 innevarande månad.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare

Med stöd av bifogade läkarintyg får jag anhålla om fortsatt ledighet från riksdagsarbetet under den tid som läkarintyget anger.

Björnsäter den 7 november 1960

Carl Eskilsson

Härmed intygas att riksdagsman *Carl Eskilsson*, Björnsäter, på grund av bronkitis astmatica fortfarande är arbetsoförmögen från och med den 8 november minst till och med den 11 november 1960.

Centrallasarettet, Linköping, den 7 november 1960

H. Zetterqvist

t. f. överläkare

Den begärda ledigheten beviljades.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades därjämte herr *Lange* den 8 och den 9 i denna månad för att i London delta i en av den engelska Europarörelsen anordnad konferens om EFTA.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott motionen nr 706.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 151—156, bevillningsutskottets betänkanden nr 74, 76 och 77 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 52—56 och 61.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 180, angående godkännande av avtal mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland för undvikande av dubbelbeskattning och förhindrande av skatteflykt beträffande inkomstskatter; ävensom

nr 181, angående godkännande av avtal mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland till lindring i dubbelbeskattning beträffande skatter å kvarlåtenskap.

Anmäldes och bordlades en av herr *Mattsson* under sammanträdet till herr talmannen avlämnad motion, nr 707, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 167, med förslag till varumärkeslag m. m.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.03.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Onsdagen den 9 november

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Justerades protokollet för den 2 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 354, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronogendomar m. m., såvitt avser Tjugby Boställsgård 3¹ i Östergötlands län m. fl. fastigheter.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Undertecknade får härmed anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 14/11 t. o. m. den 23/11 1960 för att som brittiska parlamentets gäster delta i en studieresa till England.

Stockholm den 8 november 1960

Ivar Johansson *K. G. Ewerlöf*
Birger Lundström *Bengt Gustavsson*

De begärda ledigheterna beviljades.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 180, angående godkännande av avtal mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland för undvikande av dubbelbeskattning och förhindrande av skatteflykt beträffande inkomstskatter; ävensom

nr 181, angående godkännande av avtal mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland till lindring i dubbelbeskattning beträffande skatter å kvarlätenskap.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott motionen nr 707.

Ang. utbildningen av sysselsättnings- och arbetsterapeuter

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 151, i anledning av väckta motioner om utredning rörande utbildningen av sysselsättnings- och arbetsterapeuter.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Nordström* och fru *Svenson* (I: 374) samt den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 488), hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en allsidig utredning beträffande utbildningen av arbets- och sysselsättningsterapeuter med hänsyn till utbildningens kapacitet, omfattning och innehåll.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet — med förmälan att chefen för ecklesiastikdepartementet, jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t, den 29 april detta år tillkallat fem sakkunniga för att verkställa utredning rörande utbildningen av sysselsättnings- och arbetsterapeuter — hemställt, att motionerna I: 374 och II: 488 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Fröken **NORDSTRÖM** (fp):

Herr talman! Det var med stort intresse som min medmotionär i andra kammaren i frågan om terapeututbildningen fröken *Elmén* och jag såg i tidningarna i april månad, att ecklesiastikministern hade förekommit riksdagsbehandlingen av vår motion beträffande terapeututbildningen och tillkallat de fem sakkunniga. Det kom naturligtvis att betyda, att

Ang. statsbidrag till ersättning åt vikarie för lärare, som till förekommande av smitta avstängts från tjänstgöring

vår motion skulle bli avslagen här i riksdagen, men det må vara hänt!

Med den sammansättning, som utredningen fått av för frågan så intresserade och engagerade ledamöter, vågar vi hoppas att man kommer att forcera arbetet.

Jag känner väl till hur det ligger till inom socialvården, där behovet enbart för de närmaste åren bedöms vara ytterligare minst 100 utbildade terapeuter inom den slutna och öppna ålderingsvården. Bristen på utbildad arbetskraft utgör ett avgörande hinder för kommunerna att bygga ut sin terapeutiska verksamhet, vilket är särskilt beklagligt eftersom de yttre betingelserna undan för undan blir mycket bättre genom att man får moderna ålderdomshem med särskilda sysselsättningsrum och intresset för sådan verksamhet också inom den öppna vården stiger bland kommunal-männen.

Inom den slutna sociala alkoholistvården bedömer vi, att vi för närvarande skulle behöva ytterligare ett tjugotal terapeuter, för att bara nämna ett annat socialt fält.

Det stora område, som nu efterfrågar terapeuter och som kommer att efterfråga ännu många flera terapeuter i framtiden är naturligtvis sjukvården, kroppssjukvården lika väl som mentalsjukvården.

Till de kurser för terapeuter som anordnas vid slöjdföreningens skola i Göteborg, där det årligen antas 24 elever, sökte hösten 1959 192 ungdomar, och till kursen i Örebro, som tar 12 elever, anmälde sig 166 samma höst. Det synes mig vara en stor orätt vi gör alla ungdomar som vill gå in i detta yrke, där man sannerligen inte skär guld med täljkniv och där de så väl behövs, att de inte skall få sin utbildning klar utan måste praktisera oavlönade eller lågavlönade åratals längre än vad som är motiverat av utbildningsskäl bara för att samla ytterligare poäng. Den långa praktiktiden — i verkligheten upp till tre, fyra år — och ovissheten om man över huvud taget kommer in på en kurs ut-

gör en svår psykisk press på ungdomarna och ett uppenbart slöseri med deras arbetskraft. Och om de lyckas komma in på någon av våra fattiga två skolor, får de inte en utbildning som motsvarar dagens krav.

Nu är det nog så, att de flesta utbildade arbetsterapeuter, som vi har här i landet för närvarande, genom personlig lämplighet och brinnande intresse för alla sidor av yrket lyckats kompensera vissa brister i utbildningen, och det länders kåren till heder. Men arbetsterapeuter, som haft tillfälle att studera utländska kollegers utbildning, känner dock sina brister mycket stora. De behöver bara se, hur mycket bättre det är i Danmark, där utbildningen är tre skolår, varav två skolår i samundervisning med sjukgymnasterna, mot vårt enda skolår här i Sverige.

Vi hoppas nu, herr talman, att vi snabbast möjligt skall få se resultatet av de sakkunnigas utredning både för patienters och utbildningssökande ungdomars skull.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Ang. statsbidrag till ersättning åt vikarie för lärare, som till förekommande av smitta avstängts från tjänstgöring

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 152, i anledning av väckta motioner om viss ändring av bestämmelserna om statsbidrag till driftkostnader för det allmänna skolväsendet.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Eskilsson m. fl.* (I:172) och den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Göingegården *m. fl.* (II:192), hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådan ändring i bestämmelserna om statsbidrag till driftkostnader för det allmänna skolväsendet (kungörelse 1958:

Om statsbidrag till hyreskostnader för yrkesskollokaler

665), att ersättning till vikarie åt sådan lärare, som avstängts från tjänstgöring till förekommande av smittas spridning, bleve statsbidragsberättigad.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte, i anledning av motionerna I: 172 och II: 192, besluta, att statsbidrag skulle utgå för de faktiska kostnaderna för avlöning av vikarie i fall då tjänsteinnehavare under helt läsår varit avstängd från tjänstgöring till förekommande av smittas spridning.

Herr statsrådet EDENMAN:

Herr talman! Jag saknar en tidsangivelse i utskottets utlåtande. För att korrekt kunna expediera riksdagens beslut vill jag ställa en direkt fråga till utskottets ärade talesman: Från vilken tidpunkt hade utskottet tänkt sig att de nya bestämmelserna skulle träda i kraft?

Herr NÄSSTRÖM (s):

Herr talman! Jag hade tänkt mig att bestämmelserna lämpligen skulle kunna träda i kraft från och med ingången av budgetåret 1960/61, nämligen fr. o. m. den 1 juli 1960. Vi har i utskottets utlåtande skrivit, att »det bör ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav föranledd ändring av nämnda kungörelse».

Jag yrkar bifall till utskottets förslag med det tillägget, att ifrågavarande statsbidrag må utgå fr. o. m. av mig nu angivna tidpunkt.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad bifölls utskottets hemställan med det av herr Näsström yrkade tillägget.

Om statsbidrag till hyreskostnader för yrkesskollokaler

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 153, i anledning av väckta motioner om viss ändring av bestämmelserna om statsbidrag till yrkesskolor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av her-

rar *Palm* och *Jansson* (I: 181) samt den andra inom andra kammaren av herr *Sköldin m. fl.* (II: 234), hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring av bestämmelserna om statsbidrag till yrkesskolor, att bidrag också utginge för kostnader för förhyrda undervisnings- och administrationslokaler.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att motionerna I: 181 och II: 234 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr PALM (s):

Herr talman! Endast ett par ord om den motion, som statsutskottet här har avstyrkt och i vilken vi hemställt om ändrade bestämmelser om statsbidrag till förhyrda yrkesskollokaler.

I samband med att nya bestämmelser om statsbidrag utarbetades framhöll överstyrelsen för yrkesutbildning bl. a., att då det gäller att utforma ett nytt statsbidrag måste hela tiden stimulanssynpunkterna hållas i sikte. Överstyrelsen framhöll vidare, att det gäller att stimulera primärkommunerna till väsentligt ökade insatser för deras yrkesskolor.

Nu har det emellertid i många kommuner visat sig att utvecklingen ofta hämmats av lokalbrist när det gäller denna undervisning. Det är ofta svårt att ange utbyggnadsbehovet för olika yrkesgrenar, och därför har man på sina håll funnit det vara rationellt och kapitalsparande, inte minst i det nu aktuella ekonomiska läget, att hyra gamla fabriker och nedlagda verkstäder till dess att man fått klarare sikt över det framtida behovet av olika typer av yrkesundervisningslokaler. Mot den bakgrunden har motionärerna ansett att frågan om ändrade statsbidragsbestämmelser på denna punkt borde utredas.

I sitt remissvar över motionen framhåller också överstyrelsen för yrkesutbildning, att man är överens med motionärerna om att det kunde anses skäligt

Om avdragsrätt vid beskattningen för studieunderstöd, m. m.

med bidrag i någon form till hyreskostnader för lokaler av detta slag. Man är emellertid betänksam mot att införa ytterligare en bidragsform, men man pekar på utvägen att något öka bidragsprocenten till lärarlöner för heltidskurser — som nu är 78 procent — eller att öka bidragen till övriga kostnader vid deltid- och heltidskurser. Man anser dock, att frågan först torde kräva en närmare utredning.

Jag är väl införstådd med de betänkligheter, som utskottet anför mot att frångå nuvarande riktlinjer för statsbidragsbestämmelserna, men det är beklagligt att utskottet inte heller ansett sig kunna ställa sig mer positivt till synpunkterna i överstyrelsens remissvar, nämligen att överväga möjligheten att bl. a. öka nuvarande bidragsprocent.

Herr talman! Jag är medveten om att det inte torde vara möjligt att få ändring av bestämmelserna genomförd här i kammaren i strid med statsutskottets uppfattning. Med hänsyn till alla de insatser på yrkesutbildningens område, som kommer att vara aktuella under de närmaste åren, yrkar jag emellertid ändå bifall till motionen.

Herr NÄSSTRÖM (s):

Herr talman! Vi har i utskottets skrivning på denna punkt citerat vad överstyrelsen för yrkesutbildningen anfört, och vi har citerat vad statskontoret framhållit. Jag tror inte att det nu behövs någon längre utläggning i denna fråga. Det nya statsbidragssystemet har ännu inte verkat så lång tid — den s. k. förenklade statsbidragsgivningen — utan vi får ytterligare några år avvakta erfarenheterna av detta system.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu förevarande utlåtandet hemställt samt vidare på bifall till motionen I: 181; och förklarades den förra propositionen,

som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 154, i anledning av väckt motion rörande anordnande av skollokaler i bostadshus;

nr 155, i anledning av väckta motioner om begränsning av statsutgifterna, i vad motionerna avser tillsättande av en kommitté för åstadkommande av en balanserad driftbudget utan allmän varuskatt; och

nr 156, i anledning av väckt motion om utbetalning av visst belopp till fru Ella Thörnberg.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om avdragsrätt vid beskattningen för studieunderstöd, m. m.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 74, i anledning av väckta motioner angående avdragsrätt vid beskattningen för studieunderstöd samt för amortering av studieskuld, m. m.

Till bevillningsutskottet hade hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 281, av herr *Ewertlöf m. fl.*, och II: 354, av herr *Hjalmarson m. fl.*,

2) de likalydande motionerna I: 293, av herrar *Källqvist* och *Hedblom*, samt II: 362, av herr *Helén*,

3) de likalydande motionerna I: 428, av herrar *Svärd* och *Ragnar Bergh*, samt II: 494, av herr *Björkman m. fl.*, även som

4) motionen II: 514, av herrar *Johansson* i Stockholm och *Senander*.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet av angivna orsaker hemställt, att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 281, av herr *Ewertlöf m. fl.*, och II: 354, av

Om avdragsrätt vid beskattningen för studieunderstöd, m. m.

herr Hjalmarson m. fl., om avdrag vid inkomstbeskattningen för insättning å särskilt utbildningskonto;

2) de likalydande motionerna I: 293, av herrar Källqvist och Hedblom, samt II: 362, av herr Helén, om rätt till avdrag vid beskattningen för understöd till studerande och för amortering av studieskulder;

3) de likalydande motionerna I: 428, av herrar Svärd och Ragnar Bergh, samt II: 494, av herr Björkman m. fl., om avdragsrätt vid beskattningen för studiekostnader; samt

4) motionen II: 514, av herrar Johansson i Stockholm och Senander, om rätt till avdrag vid beskattningen för amorteringar å vissa studielån

mätte, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad utskottet i betänkandet anført, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Vid betänkandet hade särskilda yttranden avgivits

1) av herrar *Söderquist, Kronstrand, Gustaf Henry Hansson, Nilsson* i Svalöv, *Kollberg, Magnusson* i Borås och *Gustafson* i Göteborg; samt

2) av herrar *Gustaf Elofsson, Torsten Mattsson* och *Eriksson* i Bäckmora.

Herr SÖDERQUIST (fp):

Herr talman! Såsom framgår av det föredragna betänkandet har bevillningsutskottet föreslagit riksdagen, att de motioner det här gäller måtte av riksdagen lämnas utan åtgärd. Motiveringen härför är det dagsaktuella läget för de frågor, som motionerna handlar om. Utskottet visste, att dessa problem just nu är föremål för Kungl. Maj:ts prövning, och man ansåg sig kunna räkna med att proposition i ärendet kommer att föreläggas nästa års riksdag. Man har vid sådant förhållande menat, att det inte skulle tjäna någonting till att nu hemställa om en skrivelse från riksdagen till Kungl. Maj:t med begäran om förslag i dessa ämnen — om nu en sådan skrivelse i riksdagens elfte timme över huvud taget skulle kunna tänkas få någon effekt.

Det finns ingen reservation i betän-

kandet mot utskottets beslut. Däremot har utskottets borgerliga ledamöter avgivit ett par s. k. särskilda yttranden. Ett av dem har lämnats av folkpartisterna jämte högerns representanter. I yttrandet framhålles — liksom utskottet gör i sitt betänkande — att praktiska förutsättningar faktiskt inte föreligger för att vid denna riksdag få den reform genomförd, som man hade önskat i motionerna. Med hänsyn härtill har man avstått från att reservera sig. Man räknar med — liksom utskottet — att redan vid nästa års riksdag få tillfälle att fatta beslut om positiva åtgärder i ifrågavarande avseenden. Man har emellertid — uttalar det i yttrandet — velat understryka som sin uppfattning, att det föreliggande problemet om avdragsrätt för studieskulder och därmed sammanhängande problem är en skatterättslig fråga. Bevillningsutskottet och riksdagen har tidigare uttalat sig härom, och det är i god överensstämmelse härmed som problemet anses vara av skatterättslig natur.

Det sägs vidare i yttrandet — och jag ber att få understryka det — att man ansett det riktigast och bäst, om beslut hade kunnat fattas redan vid innevarande års riksdag om en lämpligt avvägd avdragsrätt.

Jag ber, herr talman, att få hänvisa till nyssnämnda särskilda yttrande. Jag har i övrigt intet annat yrkande än om bifall till utskottets hemställan och vill endast till slut uttala den förhoppningen, att riksdagen måtte få tillfälle att redan nästa år fatta ett positivt beslut i dessa frågor.

Herr HEDBLOM (fp):

Herr talman! Då herr Källqvist och jag har väckt en motion om rätt till avdrag vid beskattningen för understöd till studerande och för amortering av studieskulder ber jag att få ta kammarens tid i anspråk en stund i denna fråga.

Frågan om studiekostnadernas behandling i skattehänseende har varit ett politiskt debattämne under flera decennier. Framstötat för en lösning av frågorna har gjorts från bl. a. TCO- och SACO-håll. I riksdagen har folkpartiet

Om avdragsrätt vid beskattningen för studieunderstöd, m. m.

gång på gång tagit upp saken. Motionen till årets riksdag utmynnar i en begäran att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att proposition rörande avdragsrätt vid beskattningen vid studieunderstöd och amortering av studieskulder avlämnas senast till 1960 års riksdags höstsession.

Det kan efter ett årtiondes förhållning av lösning av denna rättvisefråga icke vara omotiverat att begära ett regeringsförslag vid en så bestämd tidpunkt. Det är så mycket mer motiverat som Kungl. Maj:t länge nonchalerat riksdagens klart uttalade mening i dessa frågor. Redan 1952 års riksdag begärde som bekant av Kungl. Maj:t regler i dessa avseenden. 1944 års skattekommitté hade då kommit med förslag som kunde läggas till grund för proposition. Men åren gick, och då proposition ännu ej förelåg 1955 begärde riksdagen ånyo förslag från Kungl. Maj:t — om möjligt till 1956 års riksdag — till ändrade regler angående den skatterättsliga behandlingen av periodiskt understöd m. m. och studiekostnader. Kungl. Maj:t fann inte anledning att trots denna förnyade påstötning framlägga proposition i ämnet.

Under trycket av framstötarna från organisationerna och här i riksdagen ansåg sig tydligen herr Sträng i somras inför andrakammarvalet tvungen att på något sätt markera att han hade ett intresse att lösa dessa för de flesta studerande brännande rättvisefrågor. Hjälpande var att finansministern då, sedan han själv efter långt dröjsmål äntligen behagade skissera en lösning, fordrade att organisationerna skulle inkomma med remissvar inom fjorton dagar, en även för vår socialdemokratiska regering ovanligt kort remisstid. Organisationerna fann sig försatta i ett tvångsläge och ansåg sig föranlåtna att för att vinna något tillstyrka den i departementspromemorian uppdragna lösningen, som ju i korthet innebär en avskrivning av 25 procent av studieskulden. Det har dock understrukits av t. ex. SACO, att man därmed icke anslutit sig till de i promemorian angivna skälen mot ett skatteavdrag.

Detta är icke tillfället att taga upp en diskussion om departementspromemorias förslag. Det får vi anledning att återkomma till under vårriksdagen, då proposition enligt dess riktlinjer aviserats. Man tycker onekligen att finansministern kunde ha framlagt sitt nya förslag långt tidigare så att åtminstone årets riksdag hade kunnat fatta beslut i frågan. Avdragslinjen beträffande studieskuldernas amortering har härmed förts åt sidan trots riksdagens uttalanden, under det att frågan om avdrag för studieunderstöd icke berörts. Det aviserade förslaget beträffande studieskuldernas partiella avskrivande får icke, såsom det framhålles i det särskilda yttrandet av herr Söderquist m. fl., utgöra hinder för en mer rättvis behandling av de periodiska understöden till studerande. Man framhåller att denna fråga icke får läggas åt sidan, utan förslag bör i enlighet med riksdagens tidigare klart uttalade önskan av regeringen föreläggas riksdagen utan ytterligare dröjsmål.

Det kan nämnas att det i Danmark föreligger avdragsrätt för kostnader för doktorsavhandlingar. I Norge har man avdragsrätt för amortering av studieskulder. I Finland får föräldrar till studerande barn under 21 års ålder göra ett särskilt avdrag liksom studerande under 21 år har rätt till avdrag för studiekostnader från inkomst av eget arbete. Jag har ansett det angeläget att här inför kammaren understryka den allt mer växande opinion som kräver en lösning av dessa för den studerade ungdomen så vitala frågor.

Herr ERIKSSON, EINAR, (s):

Herr talman! Herr Söderquist som representant för dem, som avgivit de särskilda yttranden som är fogade till utskottets betänkande, redogjorde på ett mycket korrekt sätt för hur utskottet behandlat dessa frågor och vilka motiv som ligger bakom denna behandling. Denna fråga skulle väl inte behöva över huvud taget föranleda någon diskussion, ty sakfrågan är noggrant redovisad i reciten till utskottsbetänkandet och i yt-

Om avdragsrätt vid beskattningen för studieunderstöd, m. m.

randena. Men herr Hedblom ville tydligen mucka gräl i riksdagens elfte timma. Och gärna det! Vi kan ju återigen plocka fram de gamla argumenten och damma av dem!

Herr Hedblom ansåg sig kunna göra gällande, att finansministern inför folkpartiets tryck i valrörelsen behagade att i hast skissera ett förslag till lösning av frågan om skattefri studieamortering. Det är ju synd att behöva ta unga folkpartister ur deras drömmar, men jag tycker nog att herr Hedblom gott kan avskriva sin värdering av det arbete, som har gjorts på detta område. Av det tryckta materialet framgår mer än väl vad som här har utträttats i olika avseenden.

När det gäller avdragen för studieunderstöd kan det, herr Hedblom, tänkas att det kan bli en lösning av denna fråga. Utredningsmaterial finns i finansdepartementet. Men det gäller här inte bara en skatterättslig fråga, utan frågan har också en statsfinansiell sida. Dessbättre har vi i dag på statsrådsbanken en finansminister, som skulle ha råd att genomföra en sådan reform. Men hur skulle det ha sett ut, därest vi haft en borgerlig finansminister sittande där, som möjligen hade haft viljan att genomföra reformen, men som saknat pengarna? Då hade det uppstått en mer komisk än seriös situation. Nu behagade valmännen dess bättre beröva oss den lilla muntrationen här i kammaren. Men man kan ju trösta sig med att vi har så mycket annat att glädja oss åt här i livet, att man kan ta den förlusten med jämnmod.

När det gäller den skattefria amorteringen av studieskulder har det tidigare framlagts många förslag till lösningar. Jag har inte tagit del av den promemoria som nu föreligger i finansdepartementet och de uppslag, som möjligen kommer att presenteras riksdagen nästa år. Men på grundval av det jag har hört om den måste jag konstatera att det förslag, som däri framlägges, tilltalar mig mycket mer än de förslag till lösningar, som tidigare har diskuterats. Jag tror nog också att ledamöterna av bevillningsutskottet gärna vill betyga, att jag

har haft ett mycket stort personligt intresse av att just denna del av frågekomplexet skulle lösas. Men jag är i dag glad över att jag inte medverkat till lösningar av den typ, som tidigare har legat på riksdagens bord, och jag kommer därför att ha betydligt lättare att medverka till en lösning, som får den utformning, som finansministern nu har skisserat.

Jag ber, herr talman, att med det anförda få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr HEDBLOM (fp):

Herr talman! Herr Eriksson menade att jag hade framhållit, att det var folkpartiets förtjänst att denna promemoria hade upprättats inom finansdepartementet, men jag underströk snarare vilken inverkan organisationernas tryck har haft på det här ärendet. Jag föreställer mig att det är mycket på grund av TCO:s, SACO:s och Sveriges förenade studentkårers intresse som frågan har drivits fram.

Jag vet inte om herr Eriksson har tagit del av departementspromemorian, men när man studerar den får man ett intryck av att den är ganska hastigt hop-satt. Man frågar sig om inte ett mera genomarbetat förslag kunde ha framlagts efter tio års diskussion i dessa frågor och dessutom framlagts tidigare.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det under behandling varande betänkandet hemställt.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 76, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 26 § förordningen den 3 april 1959 (nr 92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning, m. m.; och

nr 77, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om bidrag till vanföra ägare av motorfordon.

Ang. rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 52, i anledning av väckt motion om viss ändring i lagstiftningen om konkurrensbegränsning; och

nr 53, i anledning av väckt motion om viss ändring i lagen angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Ang. rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 54, i anledning av väckta motioner angående rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor.

Andra lagutskottet hade till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 210 i första kammaren av herrar *Jansson* och *Palm* samt nr 260 i andra kammaren av herr *Sköldin m. fl.*

I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla om en skyndsam översyn av de bestämmelser i hälsovårdsstadgan, vilka reglerade frågorna om kommuns rätt att uttaga avgifter för renhållning, i syfte att göra det möjligt för kommunerna att uttaga avgifter för förbränning av sopor.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motioner, I: 210 och II: 260, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr JANSSON (s):

Herr talman! Jag vet inte, om ett så trivialt ämne som avgifter för förbränning av sopor i denna församling kan

tilldra sig något större intresse. Intresset blir kanske inte större av att ett enhälligt utskott avstyrkt en framlagd motion. Emellertid har denna fråga ett stort intresse framför allt för städer och tätorter. Det har i många år talats om avloppsfrågans ordnande och om vattenföreningar och allt sådant, men det har talats ganska litet om de problem som är förenade med kvittblivningen av våra sopor.

Nu har det emellertid hänt någonting, som jag tror kommer att medföra att den här frågan så småningom blir högaktuell särskilt för många städer. Regeringsrätten har nämligen fällt ett utslag, som förbjuder kommunerna att ta ut avgift för kvittblivningen av sopor. Nu har även andra lagutskottet gått på samma linje, och det är inget tvivel om att detta kommer att föra med sig en del konsekvenser för städernas planering när det gäller soporna.

Jag tror att jag lättast kan ange, hur saken ligger till, genom att ta ett exempel. Låt oss tänka oss att det finns två stadskommuner, som båda har växt ut så att de inte har någon möjlighet att bli kvitt sina sopor inom stadens egna gränser. De har måst ge sig i väg ett par eller tre mil ut i naturen för att finna en avstjälpningsplats, dit de kan köra sina sopor. Vem betalar detta? Det gör fastighetsägarna, och i de flesta fall sker det så att kommunen betalar en entreprenör och låter fastighetsägarna erlagga en avgift.

Nu tycker man inom en av de här båda kommunerna, att detta förhållande inte är tillfredsställande, och man bygger därför inom stadens gränser en stor och dyrbar sopförbränningsstation. Avståndet minskar därigenom, så att det kan räknas i kilometer där det förut måste räknas i mil. Kommunen avser att använda de pengar som man sparar på de billigare transporterna och lägga ner dem i anläggningen — det blir inte ett öre dyrare för fastighetsägarna, som betalar precis samma avgift som förut. Enda skillnaden är att transporterna blir kortare och att soporna bränns i stället för att kastas ut i naturen.

Ang. rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor

Men det är detta som *inte* går för sig, och utskottet vill inte heller vara med om någonting sådant. Följden blir att avgifterna måste sänkas kraftigt, så att de bara motsvarar transportkostnaderna, och den stora och dyra anläggningen får skattebetalarna själva betala på skattsedeln.

Den andra kommunen fortsätter där emot att forsla bort sina sopor, till förfång inte bara för invånarna i landsbygdskommunen, utan även för dem som på sommaren bor i sportstugor och sommarstugor eller över huvud taget vill fara ut i naturen. Den kommun som sköter sig så dåligt, om det uttrycket får användas, klarar sig praktiskt taget utan några kostnader alls.

Resultatet av det hela blir, såsom vi påpekat i motionen, att de som tjänar på att en kommun lägger ned stora kostnader på en förbränningsstation är fastighetsägarna, ty de får därmed lägre avgifter för sopornas borttransport. Men den meningen delar tydligen inte Fastighetsägareförbundet, som är en av remissinstanserna, Fastighetsägareförbundet skriver nämligen: »Det kan inte gärna anses vara en vinst för fastighetsägarna att kommunen förhindrats uttaga en olaglig avgift.» Det tycker inte motionärerna heller, och därför hemställer vi i vår motion, att denna avgift inte längre skall vara olaglig.

Två remissinstanser har avstyrkt motionen, nämligen Fastighetsägareförbundet och Hyresgästernas riksförbund. Det är ganska intressant att läsa dessa båda organisationers avstyrkanden, ty de avstyrker motionen så att säga av samma skäl. Fastighetsägareförbundet avstyrker av den anledningen, att det blir *fastighetsägarna* som får betala genom att hjälpa till att betala kostnaderna för sopförbränningsstationer. Hyresgästernas organisation avstyrker med motivering en att det blir *hyresgästerna*, som får betala kostnaderna via hyrorna.

Jag skall här inte ingå på vem som i realiteten får betala, men vill fråga, om någon har varit med om att hyrorna sänkts på platser där denna avgift slopats. Jag känner inte till något exempel

på den saken, och jag bor ändock i en kommun, där vi byggt en sopförbränningsanläggning för att bli kvitt våra sopor.

Både Landskommunernas förbund och Stadsförbundet tillstyrker livligt motionen. Båda erinrar om en sak som jag här inte skall gå närmare in på, nämligen den lagändring som nyss skett genom införande av s. k. va-avgift. Stadsförbundet talar om de mycket otillfredsställande förhållanden som råder på det område som vi nu närmast diskuterar. Förhållandena är verkligen otillfredsställande. En kommun får i dag ta ut avgifter för att täcka sina kostnader för avloppsfrågans lösande. Efter den nya va-lagstiftningens tillkomst får kommunerna också ta ut avgift för att täcka driftkostnaderna för avloppsanläggningarna, således kostnaderna för den fortlöpande driften och skötseln av kommunernas avloppsanläggningar. Man tar nu också ut sådana avgifter. Kommunerna får ta betalt för att forsla bort sopor från en fastighet till en tipp eller förbränningsanläggning. Kommunerna äger lika så rätt att ta betalt inte bara för bortforsling utan även för kvittblivning av industrisopor och dylikt, t. ex. från affärer och sådant, där man ju får sopor som inte innehåller organiska ämnen. Men de får inte ta ut avgift för att kvittbliva hushållssopor. Här om skriver nu Stadsförbundet: »En kostnadsmässig uppdelning av den kommunala renhålningen i dels olika stadier av detta bestyr, dels skilda kategorier avfall måste medföra svåra gränsdragningsproblem. En betydande förenkling borde kunna vinnas därigenom att samtliga kommunala kostnader för avfallens omhändertagande skulle kunna täckas genom avgifter.»

Stadsförbundet fortsätter med att betona, att det är angeläget att det skapas laga möjlighet att ordna denna sak. Stadsförbundet säger vidare, att man bör försöka undvika att kommuner som sköter denna fråga sämst slipper billigast undan — detta sista, som ju är rätt skarpt formulerat, är alltså ett citat från Stadsförbundets yttrande.

Denna fråga är, som jag redan under-

Ang. rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor

strukit, av stor betydelse för framför allt städerna. Landskommunernas förbund betonar att frågan också har stor betydelse för många andra. Förbundet skriver: »Den pågående urbaniseringsprocessen och de skärpta sanitära kraven gör emellertid att motsvarande kostnadsfrågor får aktualitet även i landsbygdens tätortskommuner, som redan nu har skyldighet att tillhandahålla och sköta erforderliga avstjälningsplatser. Enligt förbundets mening är det betydelsefullt för kommuner av alla slag att avgiftsrätterns innehåll klarlägges.»

Herr talman! I vår motion har vi just begärt att avgiftsrättens innehåll skall klarläggas. Jag ber därför att med dessa ord få yrka bifall till motionen.

Häri instämde herr *Osvald* (fp).

Herr **NILSSON, FERDINAND**, (cp):

Herr talman! Motionären antydde att den föreliggande frågan är av liten räckvidd, och det ligger väl något i den uppfattningen. Men i den kommun jag tillhör har denna angelägenhet dock i viss mån blivit en stridsfråga.

Motionären talade här framför allt ur synpunkter som gäller för städer och stadsliknande samhällen. Jag tillhör en »blandad» kommun, men har precis samma uppfattning som han, att de nuvarande bestämmelserna icke är tillfredsställande. När man ordnar obligatorisk sophämtning för en del av kommunen och sedan lägger kostnaderna för soptippens underhåll, för sopornas tillvaratagande och oskadliggörande, på skattebetalarna, så betyder det att även skattebetalare, som inte har någon direkt nytta av dessa saneringsåtgärder, får vara med och betala kostnaderna. Vi anser inte att den ordningen är så tilltalande, att vi kan ge oss till tåls och tycka, att det är bra som det är.

Nu är det kanske inte alltid så farligt som det kan låta. Jag dröjer vid definitionen, att med kommunal självstyrelse menas den serie av olagligheter som på grund av att ingen överklagar begås litet varstans i Sveriges bygder. Den före-

liggande frågan är möjligen ett fall, som bekräftar denna tes, såtillvida att man i ganska många kommuner, som jag känner till, har gjort upp med en entreprenör att enligt viss taxa hämta soporna. Samtidigt sköter han sopplatsen och oskadliggör avfallet, något som han säkerligen inte gör gratis utan som vederbörande får betala. Jag förstår att denna ordning kanske inte är alldeles laglig, men jag vet att den praktiseras i icke ringa utsträckning, alldeles särskilt i de blandade kommunerna.

Utöver det anförda vill jag endast yrka bifall till de föreliggande motionerna.

Herr förste vice talmannen **STRAND** (s):

Herr talman! Det förefaller inte som om motionerna skulle vara grundade på att man funnit någonting oriktigt i de bestämmelser, som hittills gällt, eller i rättspraxis på detta område.

Det förhåller sig så att Solna stad tidigare haft en avstjälningsplats liggande på längre avstånd från staden än den nuvarande sopförbränningsanläggningen. För transporten av soporna dit ut har fastighetsägarna varit skyldiga att betala kostnaden. Staden uppförde så en sopförbränningsanläggning med kortare transportvägar men fortsatte — medvetet eller omedvetet — att ta ut samma avgifter som tidigare. Man resonerade tydligen som man ansåg logiskt på det sättet, att när kostnaden för fastighetsägaren inte blir större än tidigare, är det väl inte orimligt att vi fortsätter att ta ut samma avgifter och använder överskottet för att bekosta en del av de utlägg vi har för sopförbränningen.

Fastighetsägarna tyckte emellertid inte att detta var riktigt utan överklagade. Deras ståndpunkt gillades inte av den lägre instansen men godkändes i högsta instans. Fastighetsägarna var ealigt utslaget inte skyldiga att betala mer än kostnaderna för transporten till anläggningen. Solna stad tyckte att detta var ganska orimligt — förhållandena hade ju blivit bättre, följaktligen borde staden

Ang. rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor

kunna få ta ut samma avgift som tidigare.

Nu står det emellertid i hälsovårdsstadgan, att kommun har skyldighet att taga hand om avfallet och förstöra det på sådant sätt att minsta möjliga olägenhet uppkommer för de i kommunen boende. Det är alldeles riktigt, som herr Jansson säger, att stadgans bestämmelser många gånger har fått den konsekvensen att avstjälningsplatsen förlagts ganska långt borta, i vissa fall utanför kommunens område. Detta har medfört stora transportkostnader, men fastighetsägarna har otvivelaktigt varit skyldiga att betala dessa kostnader.

Nu säger man i motionen, att regeringsrättens utslag kan få sådana konsekvenser att kommunerna blir mindre intresserade än tidigare av att uppföra rationella anläggningar för att förstöra avfallet. Jag tror ändå knappast, att risken för sådana konsekvenser är så värst stor. Det måste dock ligga i kommunens allmänna intresse att ordna det så bra och hygieniskt som möjligt för de i kommunen boende och till kostnader, som inte blir större än nödvändigt, vare sig dessa kostnader skall betalas av fastighetsägarna eller tas ut på annat sätt.

Vi har alltså inom andra lagutskottet inte kunnat finna annat än att regeringsrätten tydligen har tolkat gällande bestämmelser riktigt och att det inte i motionerna eller remissyttrandena framförts sådana synpunkter, som skulle behöva föranleda en översyn av gällande bestämmelser. Vad det närmast rör sig om är ju på vilket sätt kostnaderna för dessa anordningar skall betalas och tas de ut av fastighetsägarna måste ju dessa lägga dem på hyrorna. Eftersom hyresgästerna samtliga bor i kommunen, blir det invånarna där som får bära de kostnader som är förenade både med transporten av soporna och med förstörandet av dem. Tar man det skattevägen slås kostnaderna också ut på de inom kommunen boende, men fördelningen blir inte exakt densamma. Det är klart att det kan bli en annan fördelning, i varje fall någon liten avvikelse, om kostnaderna tages ut via fastighetsägarna. Både hy-

resgäster och fastighetsägare tycker väl, att det kan vara onödigt att ålägga i första hand fastighetsägarna och i andra hand hyresgästerna att — via hyrorna — betala sådana allmänna kostnader, som lika gärna kan tagas ut skattevägen. Det kan inte bli så värst stor skillnad vid fördelningen, vilket system man använder. Vi har inom andra lagutskottet som sagt inte funnit särskilt starka skäl för den synpunkt, som hävdas av motionärerna, nämligen att det är påkallat med en översyn av de nu gällande bestämmelserna.

Herr Jansson påpekade att kommunen har rätt att ta ut särskild avgift av industrier eller andra företagare inom kommunen för avstjälningen av soporna och följaktligen också för förbränningen och kostnaderna för att på det sättet förstöra dem. Det är väl emellertid en allmän konsekvens av den rättspraxis, som undan för undan inarbetats i gällande regler, att kommunens *allmänna* skyldigheter omfattar endast sådana kostnader, som kommunens egna invånare i allmänhet åsamkar den. En industri har ju avfall av ett helt annat slag, och det kan föranleda mycket stora kostnader, om kommunen skulle ta hand om det efter det att industriägaren eller företagaren transporterat avfallet till avstjälningsplatsen eller förbränningsanläggningen. Den omständigheten, att kommunen har rätt att ta ut avgift för visst slag av omhändertagande av sopor, behöver inte i och för sig innebära något prejudikat av den innebörden, att kommunen borde ha rätt att ta ut avgift också för sådant avfall och sådana sopor, som samlas upp i varje fastighet, där varje samhällsmedborgare har skyldighet att bidra till kostnaderna för transporten via hyrorna, och för omhändertagandet och förstörandet via skatterna.

Jag hemställer, herr talman, om bifall till utskottets utlåtande.

Herr OSVALD (fp):

Herr talman! Jag tror att alla som har sett en större soptipp kan vara överens om att det är ett mycket otillfredsställan-

Ang. rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor de system som för närvarande användes, och det är inte bara otillfredsställande, inte bara oestetiskt och osnyggt, utan det kan också medföra faror av olika slag. Såvitt jag kan förstå borde det ligga i samhällets intresse att ordna avgifter eller vidta andra åtgärder på ett sådant sätt, att man kunde komma ifrån systemet med dessa vedervärdiga sophögar. Det skulle kunna ordnas, och det ordnas också på en del håll, genom förbränningsstationer, och det förefaller mig att det borde ligga i samhällets intresse att främja en sådan förändring av den rådande situationen.

Jag delar helt och hållet herr Strands uppfattning, att regeringsrätten har tolkat gällande bestämmelser riktigt, men i så fall bör de gällande bestämmelserna ändras. Vi måste väl ändå komma fram till den slutsatsen, att den svenska naturen inte bör nedsmutas på det sätt som sker, till stort men för många av samhällets inbyggare. Om en förbättring kan nås genom den åtgärd som föreslagits i motionen — och det tror jag är möjligt — tycker jag att det vore riktigt att man tillmötesginge motionärernas önskemål. Det är ett angeläget ärende som motionärerna har varit ute i.

Jag ber, herr talman, därför att få tillstyrka motionärernas yrkande.

Herr JANSSON (s):

Herr talman! Utskottets ordförande argumenterade för att här inte gjorts något fel från regeringsrättens sida, att utskottet följt regeringsrätten och gällande rättspraxis etc. Det tror jag visst, och jag skall akta mig väldigt noga för att säga att regeringsrätten har dömt fel. Men, herr talman och ärade herr utskottsordförande, det bör väl ändå finnas möjligheter för en riksdag, om den finner en sak vrång och orättvis, att få ändring till stånd, även om vissa personer säger att det finns en rättspraxis att följa. Om riksdagen fattar ett beslut, som innebär en beställning till Kungl. Maj:t att göra en utredning huruvida nuvarande förhållanden är riktiga, har man väl därigenom ändå icke gjort något avkall, såvitt jag förstår, på någon rättspraxis.

Nu sägs det här att det förhållandet, att en kommun får ta ut avgifter av vissa slag, inte — såsom jag har sagt — behöver vara något argument för att avgifter skall tagas ut även i detta fall. Så sades det år 1954 och år 1955, när vi hade liknande diskussioner om rätten att få ta ut avgifter för att lösa avloppsfrågan. Det var mycket delade meningar även på den punkten, och jag vill bara erinra om vad dåvarande statsrådet sade år 1955 när han argumenterade emot ungefär samma synpunkt som herr Strand i dag har gjort till sin. Statsrådet yttrade då: »Argumentet att det ur sanitär synpunkt skulle vara mindre lämpligt att belägga nyttjandet av avloppsledningar med avgift är knappast bärande. Tvärtom kan ur sanitär synpunkt åberopas, att frånvaron av befogenhet för kommunerna att uttaga ersättning av vederbörande fastighetsägare för nyttjandet av avloppsledningar med säkerhet ofta motverkar deras benägenhet att utföra sådana och därigenom fördröjer en lösning av avloppsfrågan.»

Det är praktiskt taget detsamma som vi har sagt när det gäller kommunerna, och det är därför vi skulle vilja ha en ändring till stånd på denna punkt.

Utskottet tror inte, att vad det föreslår kommer att inverka på kommunernas ställningstagande i fortsättningen. Även jag hoppas livligt, att man inte fortsätter med den nedskräpning, som herr Osvald nyss talade om och som förekommer litet här och var. Det är emellertid ingen tvekan om att det förhållandet är för handen, att det blir långt dyrare för en kommun, som ordnar sina frågor i detta avseende på ett tillfredsställande sätt, än för den kommun som underlåter att göra det. Det är självklart att de förhållanden som i dag råder är sådana, att de i varje fall inte kommer att stimulera kommunerna att söka få en förbättring till stånd på detta område.

Herr förste vice talmannen STRAND (s):

Herr talman! I ett par anföranden har nämnts att jag sagt att regeringsrätten

Ang. rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor

har tolkat gällande bestämmelser rätt. Man fastnade för det. Men jag tillade också, att andra lagutskottet har ansett att motionärerna inte har anfört sådana skäl, att det förelåg anledning att påkalla ändring i bestämmelserna. När man citerar, bör man citera fullständigt, eljest kan ju ingen förstå vad som har menats.

Nu är det faktiskt på det sättet, att Stockholm inrättade sin förbränningsanläggning långt innan Solna hade någon tanke på att lösa frågan om förstöring av sopor med den metoden, men Stockholms stad råkade lägga sopförbränningsanläggningen på den plats där staden hade sin sopstation, och följaktligen blev det ingen ändring av transportkostnaden. Det uppstod inga problem, ty Stockholms stad ställdes inte inför den situationen att behöva diskutera om anordnandet av en sopförbränningsanläggning kunde vara förenat med orättvisor eller några andra olägenheter. I Stockholm har man nämligen kunnat ta ut samma avgifter som tidigare för transporter; kostnaderna för sopförbränningen har kommunen stått för själv.

Jag skulle ha förstått herr Osvald, om det hade varit fråga om något åläggande för kommunerna att anordna sopförbränning och kommunerna av den anledningen hade funnit sig behöva ta ut kostnaderna för en sådan anordning genom avgifter av fastighetsägarna. Men sopförbränningsanläggningarna är ju sådana anläggningar, som kommunerna har funnit motiverade med hänsyn till den allmänna trivseln inom kommunen. Det finns väl inte något som helst risk för att deras intresse för sådana anläggningar skulle minskas av det skälet, att kostnaderna inte får tas ut av fastighetsägarna, när de har rätt att ta ut dem av skattebetalarna, som består av både hyresgäster och fastighetsägare. Det är ingen risk, herr Osvald, för att ett avslag på Solna-motionen — om jag får använda det uttrycket — skulle leda till ett minskat intresse för att ordna på bästa sätt i fråga om förstörandet av sopor.

Nu rör det sig väl här om anläggningar, som i regel förekommer bara i större

kommuner, och de större kommunerna har väl också den största mängden avfall och vållar den största otrivseln på de platser de väljer för avstjälpning av soporna. Ofta måste kommunerna företaga vissa åtgärder för att förstöra soporna, bland annat bränner de ofta soporna på dessa avstjälpningsplatser, och det varken luktar trevligt omkring dessa platser eller ser trevligt ut. Alla de kommuner som har resurser för att anordna sopförbränningsanläggningar hoppas jag därför blir intresserade av att också så snart som möjligt anlägga sådana.

Herr Jansson gör vissa jämförelser med andra avgifter eller kostnader, som kommunerna får lov att ta ut av fastighetsägarna, och han nämner bland annat avgifter för anordnande av avlopp och framför allt reningsanläggningar, som kommunerna numera får ta ut särskilda avgifter för. De har sedan gammalt haft rätt att ta ut någonting som kallas anslutningsavgifter av ägare till villafastigheter och hyresfastigheter. Dessa avgifter är avsedda att täcka kostnaderna för anläggning av gator, vattenledning och avlopp. I städerna tas också ut särskilda avgifter av fastighetsägarna exempelvis vid gatubreddning, därför att fastighetsägarna, när de en gång vill bygga om sina fastigheter, i regel får litet större möjligheter än förut att utnyttja tomtutrymmet.

Samtliga dessa avgifter, som uttas av fastighetsägarna, är motiverade med att fastigheterna genom de ifrågavarande anordningarna stiger i värde. De avgifter, som fastighetsägaren betalar, får han alltså i verkligheten tillbaka i form av ett ökat kapitalvärde hos fastigheten. Men man kan ju inte säga att en sopförbränningsanläggning i och för sig medför ett ökat kapitalvärde hos fastigheterna. Möjligen skulle det kunna sägas beträffande de fastigheter som ligger närmast avstjälpningsplatserna — de skulle antagligen stiga i värde, om avstjälpningsplatsen kom bort — men i allmänhet tror jag man måste säga att fastigheternas värde inte påverkas av att kommunen uppför en sopförbrännings-

Ang. rätt för kommun att uttaga avgifter för förbränning av sopor
 anläggning. Under sådana förhållanden är det precis lika rätt att skattevägen ta ut kostnaderna för anläggningen av samtliga som har nytta av den, nämligen kommunens alla medborgare, som att genom avgifter via fastighetsägarna ta ut kostnaderna av praktiskt taget samma personer.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! Ser man saken ur begränsad stadssynpunkt kommer man kanske till den slutsatsen, att det mest är en principfråga och inte en praktisk fråga, om kostnaderna tas ut i form av avgifter eller genom att de läggs på skatten. Men, herr talman, går man till en landskommun med blandad bebyggelse, där ungefär halva antalet invånare genom hälsovårdsstadgans bestämmelse tillförsäkras obligatorisk sophämtning, då ligger saken litet annorlunda till. En sotpipp skall anläggas, den skall skötas, den skall förseas med anordningar som medger förbränning o. s. v. Det drar väsentliga kostnader. Är det verkligen i praktiken likgiltigt, om de kostnaderna tas ut genom avgifter av dem, som direkt åstadkommer olägenheten, eller om de tas ut på skatten av människor, som inte har någon glädje av den där sophämtningen?

Det kan inte vara likgiltigt. Just ur de blandade kommunernas synpunkt, och med den erfarenhet vi har i Stockholms-trakten av dessa saker, måste jag för min del säga att detta är en fråga som behöver göras till föremål för översyn, och därför är motionerna enligt min uppfattning berättigade.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt samt vidare på bifall till de i ämnet väckta motionerna; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Jansson begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 54, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles de i ämnet väckta motionerna.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr Jansson begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 85;

Nej — 34.

Därjämte hade 8 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 55, i anledning av väckta motioner om vissa undantag från bestämmelserna angående yrkesmässig automobiltrafik;

nr 56, i anledning av väckta motioner angående decentralisering av tillståndsgivningen beträffande yrkesmässig biltrafik; och

nr 61, i anledning av väckta motioner om skyndsam behandling av vissa frågor angående yrkesmässig biluthyrning.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Herr TALMANNEN yttrade:

Jag ber få erinra om att plena kommer att hållas fredagen den 11 novem-

ber kl. 14.00 (bordläggningsplenium), tisdagen den 15 november kl. 16.00 (bordläggningsplenium), onsdagen den 16 november kl. 11.00 (arbetsplenium) och fredagen den 18 november kl. 14.00 (bordläggningsplenium).

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 15.16.

In fidem
K.-G. Lindelöw